

چکیده:

مقدمه: در دنیای کنونی، همه روزه شیوه های جدیدی در امر پیشگیری، تشخیص و درمان بیماریها بوجود می آید که داروهای جدید و خط مشی های جدید درمانی از جمله آنها هستند. اما متأسفانه در ایران، میزان بهره برداری و استفاده پزشکان از این روشها بسیار کمتر از حد انتظار می باشد. در ایران تجویز و مصرف بی رویه دارو از جمله مهمترین مشکلات کشور بوده و صدمات فراوانی بر سیستم درمانی و اقتصادی کشور وارد می کند. پزشکان بیمارستانها با توجه به وقت محدودتر و تعداد بیماران بیشتر، وقت اندکی برای مراجعه به منابع اطلاعات دارویی و در عین حال نیاز بیشتری به اطلاعات دارویی دارند. با توجه به این شرایط از کانالهای مختلفی برای دستیابی به اطلاعات دارویی کمک می گیرند. این پژوهش با هدف تعیین شیوه های دستیابی پزشکان بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی تبریز به منابع اطلاعات دارویی و میزان استفاده آنها از این منابع انجام گرفته است.

روش کار: پژوهش حاضر به روش پیمایشی-تحلیلی انجام گرفته است. پرسشنامه ای با ۲۱ سؤال باز و بسته که بر اساس سؤالات و اهداف پژوهش تنظیم شده بود، در بین ۱۰۰ پزشک شاغل در بیمارستانهای دانشگاه علوم پزشکی تبریز (شامل ۵۲ متخصص و فوق تخصص، ۴۱ رزیدنت و ۷ پزشک عمومی) که به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شده بودند توزیع و پس از تکمیل جمع آوری شدند. داده های این پژوهش با کمک نرم افزار SPSS و DSS و انجام آزمونهای آماری مجذور کا $[X^2]$ و ANOVA مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: بر اساس یافته های پژوهش منابع چاپی دارویی با ۸۹/۴٪ و منابع الکترونیکی دارویی با ۶۳/۶٪ بیش از سایر منابع اطلاعات دارویی و داروسازان با ۳۳/۸٪ و روزنامه ها با ۳۳/۴٪ کمتر از سایر منابع مورد استفاده پزشکان قرار می گیرند. در میان منابع چاپی دارویی، متون درسی (textbooks) با ۶۲٪ و «داروهای ژنریک ایران» با ۵۱/۵٪ و در میان منابع الکترونیکی دارویی، Medline با ۳۵/۲٪ و Medscape با ۲۸/۵٪ بیشترین منابع مورد استفاده پزشکان بودند. رویهمرفته میزان استفاده از منابع الکترونیکی و اینترنتی کمتر از ۳۰ درصد بود. مقایسه میزان استفاده از منابع در بین سه گروه متخصصان، رزیدنتها و پزشکان عمومی تفاوت معنی داری را نشان نداد ($P=0/085$). مهمترین علل عدم استفاده پزشکان از منابع اطلاعات دارویی «عدم دسترسی به منابع» (۵۸/۳٪) و «عدم وجود وقت کافی برای مراجعه به منابع» (۵۰٪) می باشد. ۹۹٪ پزشکان از منابع اطلاعات دارویی در امر درمان و ۹۳٪ برای کسب اطلاعات دارویی، ۸۴٪ برای آموزش و ۳۸٪ برای پژوهش استفاده می کنند. بیشترین اطلاعات مورد نیاز پزشکان عوارض جانبی داروها (۸۶/۲٪)، دوزهای دارویی (۸۲/۸٪)، آگاهی از داروهای جدید (۸۰/۸٪) بودند. میزان استفاده از مرکز اطلاعات دارویی تبریز توسط پزشکان ۴۵/۴٪ و مهمترین علت عدم استفاده از آن «عدم آشنایی با این مرکز» بود. میزان شرکت پزشکان در دوره های بازآموزی ۴۳/۶٪ و مهمترین علت عدم شرکت آنها در این دوره ها عدم اطلاع از زمان برگزاری آن (۷۰/۶٪) بود. ۸۹/۷٪ پزشکان نقش رشته تخصصی خود در دستیابی به اطلاعات دارویی را مثبت می دانستند. پزشکان نقش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را در دستیابی و ارتقاء سطح اطلاعات دارویی پزشکان کم می دانند و خواستار ایجاد سایت یکپارچه اطلاعات دارویی توسط این وزارت هستند.

بحث و نتیجه گیری: یافته های این پژوهش نشان می دهد که در مجموع پزشکان آنچنان که باید و شاید به منابع اطلاعات دارویی دسترسی ندارند و از بین منابع نیز منابع چاپی دارویی بیش از سایر منابع مورد استفاده قرار می گیرند. استفاده پزشکان از منابع الکترونیکی و اینترنتی بسیار زیاد نبود. از مهمترین علل این مشکلات کمبود وقت، عدم آشنایی با منابع و عدم دسترسی به انواع منابع اطلاعات دارویی است. پزشکان از وزارت بهداشت انتظار داشتند که این مشکلات را حل کنند.

کلیدواژه ها: پزشکان - منابع اطلاعات دارویی - میزان استفاده .